

ОЗИМА ПШЕНИЦЯ – ПРОВІДНА ЗЕРНОВА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

*Хмельницький О.В., Калашнікова Т.М., Степенко Д.А.
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

Озима пшениця є головною продовольчою культурою України. Основне призначення озимої пшениці – забезпечення людей хлібом і хлібобулочними виробами. Цінність пшеничного хліба визначається тим, що вона має сприятливий хімічний склад зерна. Серед зернових культур зерно пшениці найбагатше на білки, вміст яких у зерні м'якої пшениці залежно від сорту та умов вирощування, становить у середньому 13-15%. У зерні пшениці міститься значна кількість вуглеводів, у тому числі до 70% крохмалю вітамінів В₁, В₂ РР, Е, провітаміни А, D і до 2% зольних мінеральних речовин. Білки пшениці є повноцінними за амінокислотним складом, містять усі незамінні амінокислоти – лізин, триптофан, валін, метіонін, треонін, фенілаланін, гістидин, аргінін, лейцин, ізолейцин, які добре засвоюються людським організмом. Співвідношення білків і крохмалю у зерні пшениці становить у середньому 1:6-7, що є найбільш сприятливим для підтримання нормальної маси тіла і працездатності людини.

Пшеничний хліб відзначається високою калорійністю – в 1 кг його міститься 2000-2500 ккал, що свідчить про його високу поживність і як надійне джерело енергії. Особливо якісний хліб та хлібобулочні вироби одержують із борошна сортів сильних пшениць, які належать до виду м'якої пшениці. За державним стандартом зерно таких пшениць, які за класифікацією належать до вищого, першого та другого класів, містить відповідно 36, 32 і не менше 28% сирової клейковини, має натуру не менше 755 г/л, скловидність – не нижче 60%, а хлібопекарська сила борошна становить 280 і більше одиниць альвеографа.

Завдяки широкому впровадженню у виробництво інтенсивних технологій вирощування озимої пшениці за останні роки значно зросла її середня врожайність, що забезпечило високі валові збори зерна – до 80 млн. т.

Зважаючи на важливість озимої пшениці для економіки України необхідне глибоке вивчення усіх процесів вирощування цієї культури у різних агрокліматичних зонах України. Саме тому ми досліджували оптимізацію мінерального живлення рослин озимої пшениці за різного водозабезпечення.

У результаті проведених досліджень встановлено, що менш посухостійкий сорт Білоцерківська 177 за достатнього зволоження більш толерантно реагував на підвищенні дози NPK, а посухостійкий сорт Одеська 66 за недостатнього водозабезпечення на невисокий рівень мінерального живлення.